

DAGBANI

NAAWUNI KUNDI MINI NANGBAN' YINI MALIBU TIDGBOD TOONI CHANDI ZUYU

NAAWUNI KUNDI BAKOI – 2024

PILIGU

Nanima mini Yelikura litaafnim' sabbunim' puuni, ti karimya n-nya, tingbɔna yiɣisibu mini di lubu yela. Daliri sheɲa din daa tahi tingbɔna sheɲa lubu daa nyela tipawumli niŋbu zaɲ chaɲ Naawuni Yeligu ni yeli shem polo (1 Nanima 11:9-11), mini toondaantali bieri din daa tahi buya jembu na ni yelimaŋtali kalinsi ni guchahi deebu bee faa bieɲigu ni woligibuwoligibu ni zabili. (2 Yelikura 21:1-15, 1 Nanima 12:1-33).

To amaa a yi lihi yaha, tingban' sheɲa din daa ba n-zani lala buyisibu ŋɔ saha ŋɔ ka niŋ naŋɲban' n-daa nye ben gbibi Naawuni Yeligu ni yelimaŋli (1 Nanima 3:1-14; 2 Yelikura 31:20-21) ka nimaani nye luy' sheli wuntitali mini yelimaŋli ni toondaantali din viel' di nasara. (2 Yelikura 17:1-19)

Gana nyela tingban' sheli din na kul yoli yi piibupiibu ni na ni suhudoo mini nasara dibu. To amaa, suhudoo mini nasara dibu piibupiibu nyaɲa, di niŋ kamaata ni tingbɔŋ ŋɔ bo bieɲiyintali ka zaɲ ti zaɲ labisi tingbɔŋ maa tooni chandi polo.

Ben nye toondaanim' tuma nyela yetɔy' kpani. Toondaan' suɲ simdi ni o kpaŋsi naŋɲbanyini bieɲigu (hal ti polatiyi yaya ni kul pa yim la zaa yoli). Toondaan' suɲ simdi ni o bo tingbɔŋ lebiginsim, ka di lan simdi ni o kul suhuri Naawuni ka tumd' o yeligu ni wuhi shem. Be ni be sheb' tooni gba simdi ni be ni lala.

Cheechi mini Adiini sheɲa din pahi zaa nyela ben yela kpa talahi naŋɲbayini kpaŋsibu mini tingbɔŋ tooni chandi ni. Di simdi ni Cheechi toodaanim' dolila Naawuni Kundi ka di wuhi ba be ni yen sɔŋ Kiristiennim' mini zileya kam zaa ka be zaɲ be kpalan' zuya gbini taba ka bo lebiginsim.

1. Naawuni Kundi tɔyisi ŋun' Naawuni nia ni nye shem o fukumsi yiko ni, ni o layim zuliya kam niriba ka be leei zaɲ' yini

Di saha ka Naawuni daa lan yeli, "Cheliya ka ti nam ninsala ŋ-ŋmahindi timaɲa, ka o be kaman ti ni be shem ŋɔ, ka che ka be su zahim mini noonsi ni niyi ni dunia ŋɔ zaa ni binnema balibu kam ben gbandi dunia ŋɔ ni fukumsi." Naawuni daa nam ninsala ŋ-ŋmahindila omaɲa, ka o be kaman Naawuni ni be shem. O daa nam ba la doo mini paya. Ka Naawuni daa niŋ alibarika niŋ be ni ka yeli ba, "Dɔyimiya n-nab' pali dunia ŋɔ n-su di fukumsi; ka su teeku puuni zahim mini noonsi ni binnema balibu kam ben be dunia ŋɔ ni.

Nuhu bidibisi maa zuliya mini be dɔyirikpamba yela m-bala. Be ni ka zuliya kam yina n-nab' pali dunia ŋɔ zaa, kom ni daa di dunia maa nyaɲa. (Piligu 1:26-28; 10:32) [Karimmi Tuma 17:26-28 gba]

2. Hal Naawuni Kundi ni yeli shem Piligu 11:1-10 puuni zaɲ chaɲ naŋɲban' yinitali yiko ni nye shem nia kam ni la zaa nyaɲa, di lan kpahiri ti zuyu ni zaɲ chaɲ yelibie' sheɲa din niŋdi polo, Naawuni nuu yi ka tingban' sheli tooni chandi ni

3. Naawuni suhu yuya ni o mini dunia ŋɔ tingbɔŋ kam mini nam sulinsi kam mali dolintabitali, ka di kpaŋsi suhudoo mini alaafee ni tɔŋsim

Dahin sheli kannu, ka Yawe jembu duu zoli la

ni ti mali jilima n-gari zoya zaa, ka du n-gari daboli kam.

Zuliya kam ni ti zo n-ka di gbinna.

Niriba pam ni ti kana ti yeli, “Cheliya ka ti du Yawe ɲun nye

Yaakubu Naawuni ɲo zoli ɲo zuɲu

n ti kpe o jembu duu ka o ti wuhi ti o soya,

ka ti dol’ o soya maa.”

Dama Yawe wuhibu ni ti yila Zion na,

ka o yeligu yi Jerusalem na.

O ni ti kari zuliya ni zuliya yela saria

ka mali niriba pam yela ti ba.

Be ni ti zaɲ be takɔbiri kuri naɲikɔra kubielima,

ka zaɲ be kpana kuri goriti.

Ka zuliya ni zuliya ti ku lan zaɲ takɔbiri tuhi taba

bee m-bɔhim tɔb’ tuhibu yaha. (Aizaia 2:2-4) [Karimmi Tuma 17:26; Kahigibu 7:9-10, 21:22-24 gba]

4. Toondaantali nyela yetɔy’ kpani din kpaɲsiri naɲɲban’ yini mini lebiginsim n-tiri niriba

a. Polatiyisi toondaan’ sheb’ ben zori Naawuni nyela ben bori naɲɲban’ yini mini lebiginsim n-tiri be niriba

Yisifu – Piligu 41:14-42

Nehimia – Nehimia 2:11-20

Debɔra – Judges 4:4-10

Hezekia – 2 Nanima 18:1-7a

b. Ninvuy’ bietali toondaantali tahirila tab’ woliɲibu mini naɲɲbankpeeni ni sayiɲgu na

Saul – 1 Samuel 22:6-19

Ahab – 1 Nanima 21:1-19

Manasseh – 2 Nanima 21:1-9

Herod – Matiu 2:16-18

5. Naawuni Kundi kpaɲsiri niriba ni be layim beni ni suhudoo hal be taha ni nye kɔɲkɔba polatiyisi soya ni la zaa yoli

a. Ninvuy’ sheb’ ben bori naɲɲbankpeeni mini zabili ka zaashee Naawuni nam ni.

Ka Yisa boli ba na ti bɔhi ba; “Wula ka Sintani ni tooi kari Sintani?” Ka ɲahi ba ɲaha yeli, “Nam yini puuni niriba yi ɲmaligi tuhiri taba, be nam maa ni wurim. Ka yil’ yin’ nim’ yi ɲmaligi zabira, be yili maa mi wurindimi. Ka Sintani yi ɲmaligi tuhir’ omaɲa o ku tooi be, amaa o bahigu n-yen bala. (Maak 3:22-26)

Gbaam’ amaɲ’ ni jeritali yetɔy’ gbalin chɔyima tɔyisibu, dama a mi ni di bahigu tahirila naɲɲbankpeeni ɲmebu na. Ka di mi bi simdi ni ti Duuma tumtumda ɲmeri naɲɲbankpeeni. Di naɲ’ simdi ni o nyela ɲun mali nirilim zaɲ chaɲ sokam sani, ka nye karimba suɲ ni ɲun mali suyilo ni ɲun wuhiri ben ɲmer’ o naɲɲbankpeeni din tuhi bieribaalimtali puuni. Dama di pa sheli ka Naawuni ti che ka be baɲ yelimaɲli ni nye sheli ka niɲ tuuba, ka yi Sintani ɲun gbahi ba n-che ka be dol’ o nol’ la zana ni. (2 Timoti 2:23-26) [Karimmi 1 Kɔrintinima 3:1-9 gba]

b. Naŋban' yini mini tab' layimbu ni tooi beni hal niriba yi kul nye zuliya kɔŋkɔba ka be polayisi yay' kɔŋkɔba ni.

Tab' jelinsi nyela din tahiri zabili na, amaa yurilim limsiri taali balibu kam. (**Daha 10:12**)

Ka niriba ben daa deeg' o yeligu maa deei kom baptaizibu pahi yedaniŋdib' maa zuyu dindali maa. Be kalinli daa nyela kaman ninvuy' tusaata laasabu. Ka be zaa daa kpaŋdi bemaŋa n-doli tuumba maa wuhibu, ka zaŋ bemaŋ' bali be ni n-wuhiri be dolintabitali ni nye shem be layimdi mini be wunsuhigu ni.

Ka tuumba maa daa tumd' alahiziba tumtumsa ka wuhiri shihira balibu kam, ka dabiem daa kpe sokam. Ka ben zaa daa niŋ yeda maa layim be, ka layim su be ni mali shelikam zaa. Ka be daa kɔhi be ni su shelikam zaa m-pirigipirigi ti taba kaman di ni daa simdi ni sokam deei shem tariga. Ka be daa kul layindi Naawuni jembu duu ni suhu yini bieyukam, ka layindi taba yinsi n-layindi diri ni suhupielli, ka ti Duuma daa che ka ninvuy' sheb' ben nyari tiliginsim kul pahiri be ni bieyukam. (**Tuma 2:41-47**)

Anabinim' mini karimbanim' daa be Antiok cheechi ni. Bena n-nye Baanabas mini Simion ŋun yuli daa lan booni Naija la ni Lusius ŋun daa nye Sairiini tiŋbia la mini Manaen, be ni daa layim wumsi so mini Naa Heroda la m-pahi Sool. Ka be daa ti lo noli n-jemdi ti Duuma ka Naawuni Shia Kasi yeli ba, "Piimiya Baanabas mini Sool ti ma, ka n che ka be tum n ni yen ti ba tuun' sheli ŋɔ."

Be nolɔbo maa mini be Naawuni suhibu nyaaŋa, ka be daa zaŋ be nuhi pa be zuyu n-suhi alibarika niŋ be ni, ka chebisi ba ka be chaŋ.

(Tuma 13:1-3) [Karimmi Kolɔsainima 3:5-11 gba]

c. Zaba mini tab' woligibu nyela din labisiri tiŋgbɔŋ lɛginsim nyaaŋa. Di simdi ni ti vili gbibi bier' sheŋa mini so' sheŋa din tahiri zaba maligu na

Yisa daa lan yeli, "Yi pun wum ka di sab' yeli kurimbuni ha, 'Miri ka a ku ninsala, ka ŋunkam ku ninsala ni ti be yela ni saria karibu shee.' Amaa man' yeri ya mi: Hal ŋunkam jeri suli niŋd' o kpee gba ni ti be yela ni saria karibu shee; ka ŋunkam tu o kpee, 'Ninvuy' fini' ni ti be yela ni saria karibu shee; ka ŋunkam mi bol' o kpee, 'Jer' yoli' ni ti be buyim ni kpebu barina ni. Dinzuŋu a yi tahi sara sara malibu shee ka ti teei ni a mali taali a kpe' so sani, nyin' chel' a sara maa nimaani, ka chaŋ a kpee maa sani ka yi ti mali yi yelli maa poi ka a naanyi labi nti zaŋ a sara maa ti Naawuni. (**Matiu 5:21-24) [Karimmi Daha 17:14; Matiu 18:15-17 gba]**

6. Naawuni Kundi wuhiri shili malibu mini lɛbiginsim ni tiŋgbɔŋ tooni chandi yela

a. Di niŋ kamaata ni zileli kam mini niriba layiŋgunim' to jina zaŋ chaŋ lɛbiginsim mini di tooni chandi polo

Di saha maa ka n daa yeli ba, "Yi nya ti ni be yelimuyisir' shel' ni. Jerusalem lu n-dahim, ka buyim di n-sayim di dunɔdaya. Dinzuŋu kamiyana ka ti lan lab' me di gooni maa din ni che ka ti yi vi shel' ni ti ni be maa." Ka n daa lan yeli ba n Naawuni nuu ni pa n zuŋu shem mini naa ni daa yeli ma shem yela. Ka be daa yeli ma, "Cheliya ka ti yiŋisi piligi di mebu." Ka be daa zaŋ be kpalanzuya gbini taba. (**Nehimia 2:17-18) [Karimmi Daha 24:3-4; Aizaia 61:4 gba]**

- b. Tingban' sheja bee zileyaya sheja din zayisi ni be to jina ka lebigi nyela ben kɔŋdi tooni chandi, ka mɔŋdi sɔhibieyuni niriba di soli (**Hozia 4:6a**)

Rehoboam – 1 Nanima 12; 2 Yelikura 36:15-21

7. **Kaman Kiristiennim' talahi tuma yay' shel' la, Cheechi dim be Gaana ŋɔ kul zala zaashe' kpana ni tingbɔŋ tooni chandi ni. Di sheja n-nyɛ baŋsim bɔbu kariŋ zɔndi mɛbu, alaafee bɔbu tumayilinima, dansarikanim' sɔŋbu, n-ti pahi sɔŋsim balibubalibu tibu**

- a. Yisa biebigu min' o wuhibunim' daa tɔyisi tingbɔŋ lebiginsim mini ti daadam tab' zuyu lihibu yela

Di saha ka Farisiinim' daa chaŋ ti to jina ni be gbaai be ni yen niŋ shem puɔisi gbaai Yisa o yetɔya ni. Ka be daa tim be nyaandoliba mini Herɔd nyaanzaaniba o sani; ka be chaŋ ti yel' o, "Karimba, ti mi ni a nyela yelimaŋyera, ka wuhiri Naawuni soli ni yelimaŋli, ka bi zɔri sal' kam nini, dama a bi zɔri niriba nini be ni ze zaashe' sheja ni zuyu. Yelim' ti a ni tehiri shem: Di luhiya ni ti yo farigu Naa Siiza sani bee di bi luhi?"

Amaa ka Yisa daa baŋ be ninvuy' bietali maa ka bɔhi ba, "Yinim' bilikɔyinim' ŋɔ, bɔ n-niŋ ka yi zahindi ma? Zaŋmiya lay' sheli yi ni mali yɔri farigu zuyu maa na ka n nya."

Ka be daa zaŋ layifu na ti ti o. Ka Yisa bɔhi ba, "Dun' daanfooni mini sabbu n-lee be di ni ŋɔ?" Ka be yel' o, "Naa Siiza dini."

Ka o yeli ba, "Dinzuyu Naa Siiza ni su sheli, yin' zaŋmiya li ti o, ka Naawuni mi ni su sheli, yin' zaŋmiya li ti ŋun' Naawuni." (**Matiu 22:15-21**) [**Karimmi Matiu 28:19-20; Luk 10:25-37 gba**]

- b. **Tuuli saha la Kiristiennim' daa vili gbibi tuumba la wuhibu sheja din dalim naŋban' yini mini tingbɔŋ tooni chandi yela hal Romnim' fukumsi sulinsi saha la**

Benya ni suhu yini ni taba; di lihiya ziɛm so, amaa zaŋmiya yimaŋ' tabili tarimba; di kuuniya yi baŋsim. Di bɔhiya so bieri, amaa tummiyala din viela ka sokam zaa nya. Di yi ni nani, yin' cheliya ka yi mini sokam zini ni suhudoo. (**Romnima 12:16-18**) [**Karimmi Romnima 13:1-7; 1 Timoti 2:1-3 gba**]

- c. **Naŋban' yini mini tingbɔŋ tooni chandi sheli din che ka biebigu yayili kam lebigira nyela dim bɔri nimmoo tuma mini yelimaŋtali sokam zaa sani**

Ti mabihi, ti Duuma Yisa Masia zuyu ti zali ya ni yi gbaamiya yimaŋa ni yi mabihi ben zaa nye gbinnyayinima ka bi doli wuhibu sheli ti ni daa wuhi ya la. Yimaŋmaŋ' mi vienyeŋga ni di simdi ni yi che ka yi biebigu be kaman ti biebigu. Ti ni daa be yi san' la ti daa pala gbinnyayinima. Ti daa bi deei sheli so sani ka bi yo di zuyu, amaa ti daa kul tumdila wuntaŋ' ni ni yuŋ zaa ni di che ka ti yela ku zi yi ni so zuyu. Di pala ti daa kala soli ni ti deei sheli yi sani zuyu ka ti daa niŋdi lala maa, amaa ti daa bɔrimi ni ti niŋ li ka yi nya, ka di che ka yi biebigu be kaman ti biebigu. Ti ni daa be yi sani maa, ti daa bahi ya noli ni ŋun je ni o tum tuma bi simdi ni o di. Dama ti wumya ni ninvuy' sheb' be yi ni n-nyɛ zinahigunima ka je ni be tum sheli, ka be tuma nay' kul nyela dari gindi kperi niriba yela ni kɔŋko. (**2 Tesalɔnaikanima 3:6-11**) [**Karimmi Efesusnima 4:25-29 gba**]

BACK COVER

Baabul Sɔsaiti ɔf Gaana nyela dunia zaa layingu tital' sheli be ni booni Unaited Baabul Sɔsaitis Tumayilinin' la puuni yino. Lala layingu ɛɔ tuma bela dunia ɛɔ tingbɔna kɔbiga ni pihinii puuni. Baabul Sɔsaiti ɔf Gaana tumanim' pala ben suhuri ye nyɔri nyabu zuɣu amaa be nia nyela be lebigi Naawuni yeligu niɲ zuliya kara din be Gaana ɛɔ yetɔya ni. Di nyaana ka be ti niɲ be ni lebigi yeligu maa kpehi zuliya sheɲa ni maa kundininim' balibu balibu ka kɔhi li n-che ka di daa bala. Lala ɛɔ zuɣu be boorila di daa pam. Amaa ti suhu ni pieli sheli zuɣu nyela ti ni sayi ni ti leei ti Duuma Yisa Tuumba bem mooni o lahibal' suɲ molo la. Ti kpaɲsir' sokam ni yi sɔɲ tuun' suɲ ɛɔ tooni chandi yi Naawuni shuhigu puuni mini liyiri sɔɲsim sheli yi ni mali ni.

A yi mali bɔhigu bee lahibal' sheli zaɲ chaɲ ti tuma ɛɔ polo a ni tooi sabi ti bee m-boli

TUMA DU' ZUɣU

GREATER ACCRA

HEAD OFFICE

The Bible Society of Ghana

P. O. Box GP 761, Accra

Tel: 0302-663803 / 2672722, Fax: 0302-669613

Email: info@biblesociety-ghana.org

ACCRA CENTRAL

Bible Shop

Tel: 0246-230583

MADINA

Bible Shop

Tel: 0577-675337

TEMA

Premises of Global Evangelical Church,

Tema Community 4

Tel: 0577-687976

ASANTE REGION

The Bible Society of Ghana

Adum, near STC Bus Terminal

Tel: 0322-022461 / 0322-033009/10 / 0577-675334

Email: info.ksi@biblesociety-ghana.org

BONO REGION

The Bible Society of Ghana

First Floor, Wesley House

Adjacent Sunyani Coronation Park

Tel: 0352-029365 / 0352-033009 / 0577-675332

Email: info.sunyani@biblesociety-ghana.org

WESTERN REGION

The Bible Society of Ghana
GPRTU Building, near Accra VIP Bus Station
Tel: 0312-001163 / 0574-065269
Email: info.tdi@biblesociety-ghana.org

NORTHERN REGION

The Bible Society of Ghana
Agric Traffic Light
Tel: 0372-026464 / 0577-675335
Email: info.tamale@biblesociety-ghana.org

VOLTA REGION**HO**

The Bible Society of Ghana
Opp. The old Winners Chapel on the Housing Road
Tel: 0362-028380 / 0577-675330
Email: info.ho@biblesociety-ghana.org

HOHOE

The Bible Society of Ghana
Zongo Sanko Station
Tel: 0208-221866

CENTRAL REGION**CAPE COAST**

The Bible Society of Ghana
Abease Roundabout, First Floor of Bussiness
Storey Building, Store number 10, opp. CEF
Tel: 0574-065270

EASTERN REGION**KOFORIDUA**

The Bible Society of Ghana
Mile 50 Olive Mall Building
Tel: 0573-661785

WESTERN NORTH REGION**SEFWI WIAWSO**

The Bible Society of Ghana
Opp. the Church of Pentecost
(near Baseline Pharmacy)
Tel: 0543-489002

UPPER EAST REGION

BOLGA CENTRAL

The Bible Society of Ghana
Near Gratis Foundation (ITTU)
Tel: 0248-977792

UPPER WEST REGION

WA

The Bible Society of Ghana
Ministry Block B
First Floor, Room 15
Tel: 0242-082130 / 0244-887737

© The Bible Society of Ghana, 2024
Bible Week 2025
Selection (1K)
Dagbani

Printed by